

Відгук

офіційного опонента про дисертацію

Яна Пенфея «Методика фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу України і Китаю на засадах європейської вокальної культури», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 01-Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки.

За сучасних реалій поглиблення глобалізації та інтернаціоналізації освітнього процесу загострення набуває потреба у пізнанні духовного буття людства в різних цивілізаційно-культурних традиціях та їх трансформацій в творчості митців доби модерну. Вкорінне уявлення про те, що підґрунтя академічного вокального виконавства становить європейська спадщина; це притаманне вокальній педагогіці як України, так і Китаю. Тому особливої ваги набуває творче опанування ними тих надбань, які склалися від доби Ренесансу до сучасності в усьому різноманітті національно-культурних, жанрово-стильових та інтонаційно-формотворчих проявів, а також виконавсько-специфічних особливостей утілення художньо-образного змісту музичних артефактів.

У ракурсі вищезазначеного важко переоцінити своєчасність звернення Яна Пенфея до вкрай актуальної проблеми. Виключна гострота теми дисертаційного дослідження обумовлена, понад усе, ще й форматом дослідницького пошуку: теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність методики підготовки майбутніх викладачів вокалу України і Китаю до фахової діяльності на засадах європейської вокальної культури. Йдеться не лише про розширення наукових уявлень про феноменологію підготовленості майбутніх викладачів вокалу до фахової діяльності, а й про розробку конструктивної методики підготовки здобувачів України і Китаю до викладання вокалу саме на засадах європейської вокальної культури.

Отже, тема дисертаційного дослідження, обрана Яном Пенфесем, є актуальною і своєчасною. Наукове дослідження виконувалось відповідно до наукової тематики кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» із затвердженням теми дослідницького проекту Яна Пенфея на засіданні вченої Ради ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол № 7 від 24.12.2024 р.).

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації.

Оцінюючи дисертаційну роботу за параметром новизни, відмічаємо її цілковиту очевидність і незаперечність, бо полягає вона передусім у тому, що вперше науково обґрунтовано методику вокальної підготовки здобувачів у процесі засвоєння європейської вокальної культури й таку методичну модель, де в експериментальному форматі відбувалася підготовка майбутніх викладачів вокалу України і Китаю до майбутньої вокально-фахової діяльності, що базувалася на культурологічному, рефлексивному, мистецько-компетентнісному, особистісно-персоналізованому й комунікативно-синергійному науковому підходах. До того ж у площині реалізації принципів окреслених підходів розширено межі наукових уявлень про вокально-фахову освіченість й художньо-асоціативних новоутворень особистості завдяки збагаченню їх досвіду пізнання суміжних видів мистецтва; підвищено технологічність процесу формування інтелектуально-мистецьких і вокально-практичних (інтерпретаційно-виконавських та педагогічних) навичок в їх взаємозв'язку і взаємодоповненні; забезпечено пропедевтику типових для викладачів-початківців помилок за рахунок набуття узагальнено-інтегративних знань та спрямованості рефлексивно-свідомої самооцінки на самокорекцію й самовдосконалення; реалізовано індивідуалізовано-гармонічне варіювання навчальних завдань та багатовекторність фахової самореалізації, побудованої на засадах діалогічного-творчого стилю педагогічного спілкування. У розробленій авторській методичній моделі обґрунтовані й відповідні педагогічні умови досліджуваного процесу - забезпечення художньо-креативного освітнього середовища для стимулювання самостійності й творчої активності здобувачів у процесі опанування європейської вокальної спадщини; спонукання до збагачення мистецької обізнаності, спрямованої на вдосконалення підготовки майбутніх викладачів вокалу України й Китаю до фахової діяльності на засадах опанування європейської вокальної культури; органічне сполучення традиційних та інноваційних технологій підготовки майбутніх викладачів вокалу України й Китаю до фахової діяльності у процесі опанування європейської вокальної спадщини.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Констатуємо, що сформовані дисертантом наукові висновки, положення та рекомендації є аргументованими, змістовними, логічними, послідовними. Вірогідність одержаних результатів підтверджується достатньою кількістю

наукових джерел (299 найменувань, з яких 49 - іноземними мовами), коректним використанням сучасних методів дослідження (теоретичного рівня - аналіз та узагальнення наукової літератури, теоретичне моделювання; емпіричного рівня - включене педагогічне спостереження, анкетування, тестування, узагальнення оцінок незалежних експертів, аналіз відео матеріалів, само оцінювання, методи порівняльного аналізу й математичної статистики, а базового значення набув педагогічний експеримент). Зроблені до розділів ґрунтовні висновки та загальні висновки повністю підтверджують обґрунтованість наукових положень, сформульованих у дисертації. Апробація результатів дослідження є достатньою, що засвідчено участю в 11 науково-практичних конференціях різного рівня.

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Дисертаційна робота складається із загальної анотації, трьох розділів та висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел і 10 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 235 сторінок. Робота містить 7 таблиць, 6 рисунків. Основний зміст дисертації свідчить про завершеність і логічність викладу фактичного матеріалу.

Заслуховує на схвалення чіткість наукового апарату дослідження. Усі наукознавчі складові (об'єкт, предмет, мета, завдання) сформульовано грамотно та представлено коректно й узгоджено.

Беззаперечною вважаємо і чіткість методичних орієнтирів дослідження Яна Пенфея. Воно здійснено у гуманістичній парадигмі на засадах взаємодоповнюваності наукових підходів. Уважаємо вмотивованою обрану дисертантом логіку викладання змісту та основних результатів дослідження.

У першому розділі – *«Історико-теоретичні засади фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу України і Китаю на засадах європейської вокальної культури»* - всебічну дослідницьку увагу сконденсовано на феномені «європейська вокальна культура» - структурно-утворювальних понятійних, педагогічних та мистецтвознавчих контекстах (див. с. 36-37 тексту дисертації), а також у ракурсі наукового статусу поняття «академічна вокально-виконавська культура» й питання презентації європейської вокальної культури в китайському мистецькому і педагогічному ракурсах. Вкажемо, що нам імпонує і виявлена здобувачем наукова виваженість у процесі розгортання у другому підрозділі дисертації авторського тлумачення структурно-компонентного складу базового поняття - підготовленість майбутніх викладачів вокалу до фахової діяльності, зокрема виокремлення в ньому особистісно-мотиваційного, мистецького-гностичного, формувально-герменевтичного та фахово-творчого компонентів.

Другий розділ кваліфікованої наукової праці – *«Методологічні й методичні засади підготовки майбутніх викладачів вокалу до фахової діяльності на засадах європейської вокальної культури»* - фокусує на відтворенні методологічних орієнтирів запровадженого не лише мистецького-компетентнісного та рефлексивного, а й концептуального підходів. Тут презентовано роль особистісно-персоналізованого підходу, адже значення суб'єктивного сприйняття у процесі герменевтичного аналізу важко переоцінити. Здобувач має рацію, коли зауважує (див. с. 82), що процес осягнення музичного твору, тобто «прочитання та розуміння» є особливий - він розгортається (цитую) «як діалог між інтерпретатором та культурним простором, з яким пов'язаний цей твір як текст культури».

На наше переконання заслуговує підтримки ще й такий аспект дослідницької позиції Яна Пенфея: вичерпна обґрунтованість тих педагогічних умов, які забезпечують успішну підготовку майбутніх викладачів вокалу України і Китаю на засадах європейської вокальної культури; це добре виписано у другому підрозділі та досить влучно, як нам видається, відтворено у методичному блоці моделі методики підготовки магістрантів України і Китаю до викладання вокалу (с. 119).

У третьому розділі – *«Експериментально-дослідна робота з підготовки майбутніх викладачів вокалу України й Китаю до фахової діяльності на засадах європейської вокальної культури»* - системно представлено експериментальний матеріал, набутий в результаті проведеного педагогічного експерименту.

Вважаємо, що на схвалення заслуговує всебічна продуманість методики діагностики рівнів підготовленості майбутніх викладачів вокалу до фахової діяльності. Цей аспект презентовано у першому підрозділі тексту дисертації (зокрема, через змістове наповнення таблиці 3.1 (с. 125), а, відтак, утворює повноцінне уявлення про визначені критерії оцінювання досліджуваного феномену). На додачу вкажемо й на досить коректне висвітлення на робочих сторінках дисертації тих експериментальних даних, які були набуті здобувачем упродовж педагогічного експерименту ще й за параметрами відповідних критеріїв (художньо-когнітивний, інтерпретаційного-виконавський, персоналізовано-мобілізаційний, дослідно-результативний). Не викликає жодних сумнівів установлені Яном Пенфеєм позитивна динаміка та обрані ним вектори інтерпретації результатів дослідної роботи з підготовки майбутніх викладачів вокалу до фахової діяльності на засадах європейської культури; це ми пов'язуємо із конструктивною реалізацією ідеї міжпредметної координації (див. підрозділ 3.2) та матеріалами, поданими, зокрема, у Додатку 3 (с. 230 – 233).

Дисертація здобувача є самостійним завершеним дослідженням, котре не містить елементів плагіату та запозичень.

5. Повнота викладання результатів в опублікованих працях. Значення для науки і практики одержаної автором результатів.

Основні результати дисертації висвітлено у 8 публікаціях, виданих українською та англійською мовами, з яких одна - у наукометричному виданні, 3 - у наукових фахових виданнях України. Зміст, обсяг та кількість друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії і надають автору право публічного захисту дисертаційного дослідження. У вступі роботи докладно виписано й особистий внесок здобувача.

6. Основні результати дослідження

Впроваджено в освітній процес ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка № 3129/24 від 27. 12. 2024 р.).

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих результатів, вважаємо за потрібне вказати на моменти, котрі спонукають до дискусії. Дисертація не позбавлена й поодиноких огріхів.

1. На наш погляд, варто було на робочих сторінках дисертацій (до прикладу, у 3.1) виокремити авторську позицію щодо наукового статусу понять «методика» і «технологія»; це б неуможливило судження про те, що вони розуміються як тотожні (див. с. 75, с. 90, с. 118, с. 163).

2. Вважаємо, що дисертаційна робота значно виграла б, якби у табл. 3.1 (с. 125) було б додано до вимірів «компонент», «критерій», «показники вияву міри підготовленості майбутніх викладачів вокалу до фахової діяльності» ще такий – «педагогічний інструментарій діагностування».

3. Дисертаційна робота набула б ще більших ознак прогностичності, якби результативний блок моделі (Рис.1, с. 119) був би означений як «позитивна динаміка підготовленості майбутніх викладачів вокалу України і Китаю до фахової діяльності на засадах європейської вокальної культури»; процес удосконалення ж немає меж.

4. Автору вдалося розробити цікаву методику активізації досліджуваного процесу. Не завадило б утворити методичні рекомендації щодо більш широкого впровадження у заклади вищої мистецько-педагогічної освіти.

5. Робота не позбавлена поодиноких стильових (с. 128), технічних (с. 30) та комп'ютерних (с. 18-19, с. 70) огріхів.

Висновок.

Рецензоване дисертаційне дослідження Яна Пенфея «Методика фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу України і Китаю на засадах європейської вокальної культури» є таким, що має незаперечні наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики. Вважаємо, що дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.07.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої Ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року (зі змінами), а її автор - Ян Пенфей заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 01 Освіта/ Педагогіка 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент

проф. Кічук Н.В.

Підпис доктора педагогічних наук, професора, в.о. декана педагогічного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету Кічук Надії Василівни засвідчую:

Начальник відділу кадрів

Г.М. Омельченко